

Pedagogika fanining ilmiy tadqiqot metodlar

Husnida Olimbek qizi Abdurashidova

Odina Numonjonova

Mohichehra Mahammadjonova

Ilmiy maslahatchi: M.M.Mirzakarimova

Andijon davlat chet tillari instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogika fanining ilmiy tadqiqot metodlari haqida soʻz yuritamiz. Tadqiqot metodlarini toʻgʻri tanlash, ularni toʻgʻri qoʻllash pedagogik ilmiy izlanishlarning muvaffaqiyatini taʼminlaydi. Pedagogik tadqiqotlar metodlari oʻzining xilma-xilligi bilan ajralib turadi, chunki taʼlim jarayoni koʻp omillar taʼsirida shakllanadi.

Kalit soʻzlar: pedagogika, ilmiy tadqiqot, tadqiqot metodlari, eksperiment, model yaratish, kuzatish, soʻrovnomalar, taʼlim jarayoni, innovatsion metodlar

Scientific research methods of pedagogical science

Husnida Olimbek qizi Abdurashidova

Odina Numonjonova

Mohichehra Mahammadjonova

Scientific advisor: M.M.Mirzakarimova

Andijan State Institute of Foreign Languages

Abstract: In this article, we will talk about scientific research methods of pedagogical science. The correct choice of research methods and their correct application ensure the success of pedagogical scientific research. Pedagogical research methods are distinguished by their diversity, since the educational process is formed under the influence of many factors.

Keywords: pedagogy, scientific research, research methods, experiment, model creation, observation, questionnaires, educational process, innovative methods

Pedagogika fani insonning taʼlim va tarbiyasini oʻrganadigan ilmiy soha boʻlib, uning maqsadi - taʼlim tizimining samaradorligini oshirish, pedagogik jarayonlarni yaxshilash va oʻquvchilarning rivojlanishiga ijobiy taʼsir koʻrsatishdir. Pedagogika fanida ilmiy tadqiqotlar oʻtkazish, oʻquv jarayonining murakkabligini va oʻziga xos xususiyatlarini chuqur tushunishga yordam beradi. Bu tadqiqotlar turli metodlarni oʻz

ichiga oladi, ular yordamida ta'lim jarayonining samaradorligini tahlil qilish, yangi pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqish va ilg'or tajribalarni o'rganish mumkin.

Pedagogik ilmiy-tadqiqot metodlari shaxsni tarbiyalash, unga muayyan yo'nalishlarda chuqur, puxta ilmiy bilimlarni berishga berish tamoyillari, ob'ekti va sub'ektiv omillarini aniqlovchi pedagogik jarayonning ichki mohiyati, aloqa va qonuniyatlarini maxsus tekshirish va bilish usullaridir.

Ayni vaqtda O'zbekiston Respublikasida pedagogik yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy izlanishlar dialektik yondashuvga asoslanadi. Pedagogik hodisa, voqelik va ularning qonuniyatlarini aniqlashga bunday yondashuv pedagogik hodisa va jarayonlarning umumiy aloqasi, ularning izchil, uzluksiz rivojlanishi, bolaning fiziologik rivoji uning psixologik, intellektual jihatdan takomillashtirib borishini ta'minlashi, harama-harshiliklarning shaxs kamolotini ta'minlashdagi o'rni va roli, shuningdek, dialektika kategoriyalarining ahamiyatini e'tirof etadi.

Pedagogik ilmiy tadqiqotlarning asosiy metodlari quyidagilarga bo'linadi:

1. Empirik metodlar

Empirik metodlar ilmiy tadqiqotlarda amaliy tajribaga asoslanadi. Bu metodlar o'quvchilar, o'qituvchilar va ta'lim muassasalarida olib borilgan amaliy tadqiqotlar orqali ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilishni o'z ichiga oladi.

Kuzatish: O'quvchilarning va o'qituvchilarning xulq-atvorini va faoliyatini to'g'ridan-to'g'ri kuzatish.

So'rovnoma va anketa: O'quvchilar, o'qituvchilar va boshqa ta'lim ishtirokchilariga savollar berish orqali ma'lumotlar yig'ish.

Ekspiriment: O'quvchilarga ta'lim jarayonida turli pedagogik texnologiyalarni qo'llab, ularning samaradorligini o'rganish.

2. Teoretik metodlar - Teoretik metodlar ilmiy tadqiqotlarda nazariy asoslarni yaratish, pedagogik kontsepsiyalarni tahlil qilish va yangi nazariy yondoshuvlarni ishlab chiqishda qo'llaniladi.

Tahlil va sintetik: O'qitish jarayonidagi mavjud yondashuvlarni tahlil qilish va ularni o'zaro bog'lash.

Model yaratish: Ta'lim tizimini yaxshilash uchun matematik yoki kontseptual modellarni yaratish.

Mantiqiy izlanish: Ta'lim va tarbiya jarayonlaridagi qonuniyatlarni mantiqiy tahlil qilish va umumlashtirish.

3. Statistik metodlar - Statistik metodlar pedagogik tadqiqotlarda katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilishda qo'llaniladi. Bu metodlar yordamida ta'lim tizimining samaradorligini, o'quvchilarning yutuqlarini va o'qituvchilar faoliyatini o'lchash mumkin.

Ma'lumotlar tahlili: O'quvchilar natijalarini statistika yordamida tahlil qilish va ularni taqqoslash.

Eksperimental ma'lumotlarni qayta ishlash: Yig'ilgan ma'lumotlarni statistik usullar yordamida o'rganish.

4. Model va eksperiment metodlari

Pedagogikada model va eksperiment metodlari pedagogik texnologiyalarning samaradorligini o'rganishda keng qo'llaniladi.

Eksperimentlar: Ta'lim jarayonlarida o'quvchilarni o'zgartirilgan sharoitda o'qitish va ularning natijalarini taqqoslash.

Model yaratish: Ta'lim tizimida yangi metodlar yoki yondashuvlarni sinovdan o'tkazish va ularning samaradorligini tahlil qilish.

Pedagogik tadqiqotlarda metodlarni tanlashda bir nechta omillarni hisobga olish kerak:

1. Tadqiqotning maqsadi: Tadqiqotning asosiy maqsadi metodlarni tanlashda muhim rol o'ynaydi. Agar maqsad pedagogik jarayonni optimallashtirish bo'lsa, empirik metodlar qo'llaniladi, nazariy yondashuvlar esa yangi kontseptsiyalarni ishlab chiqishda yordam beradi.

2. Tadqiqot obyekti xususiyatlari: O'rganilayotgan ta'lim jarayonining turiga qarab metodlar tanlanadi. Misol uchun, o'quvchilarni o'qitish metodlarini o'rganishda eksperiment va kuzatish metodlari qo'llanilishi mumkin.

3. Resurslar va vaqt: Tadqiqot metodlarini tanlashda mavjud resurslar va vaqt chegaralari ham ahamiyatlidir. Ba'zi metodlar (masalan, eksperiment) ko'proq vaqt va resurs talab qiladi.

Hozirgi kunda pedagogika sohasida innovatsion metodlar rivojlanmoqda. Masalan, digitallashtirilgan metodlar (onlayn kurslar, elektron darsliklar) va interaktiv yondashuvlar (mashg'ulotlarda o'quvchilarning faol ishtiroki) pedagogik tadqiqotlarda keng qo'llanilmoqda. Ushbu metodlar o'quvchilarning o'rganish samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogika fanida ilmiy tadqiqot metodlarining xilma-xilligi bu sohaning o'ziga xos xususiyatlarini yoritishda va ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Har bir metod o'zining afzalliklari va cheklovlariga ega bo'lib, ularni tanlashda maqsad va tadqiqot obyekti xususiyatlarini hisobga olish zarur. Pedagogik tadqiqotlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi ta'lim tizimining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirzakarimova M. EFFECTIVENESS OF STUDENTS' ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT THROUGH CLIL TECHNOLOGIES //Академические исследования в современной науке. - 2023. - Т. 2. - №. 8. - С. 92-94.

2. Mirzakarimova M. M. The Necessity to Develop Students' Entrepreneurial

Skills in English Classes //Telematique. - 2022. - C. 7128-7131.

3. Мирзакаримова М. М. ESSENTIAL COMPOSITION OF ENTREPRENEURSHIP FUNCTIONAL LITERACY //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL JOURNAL "INNOVATION TECHNICAL AND TECHNOLOGY. - 2020. - Т. 1. - №. 1. - С. 63-65.

4. Мирзакаримова М. М. Замонавий шароитларда умумтаълим фанларини тadbirkorlikka йўналтириб ўқитиш тизими //Science and Education. - 2020. - Т. 1. - №. 4. - С. 216-222.

5. Madaminjonovna M. M. Innovative Methods and Tools for Developing Students' Entrepreneurial Skills Using CLIL Technologies //International Journal of Human Computing Studies. - 2023. - Т. 5. - №. 3. - С. 15-17.

6. Мирзакаримова М. М. Умумтаълим фанларини тadbirkorlikka йўналтириб ўқитиш тизими //Science and Education. - 2020. - Т. 1. - №. 4. - С. 97-103.

7. Mirzakarimova M. CLIL TEXNOLOGIYALARI VOSITASIDA O 'QUVCHILARNING TADBIRKORLIK KO 'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATION METOD VA VOSITALAR //Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi. - 2023. - №. 6. - С. 410-415.

8. МИРЗАКАРИМОВА М. М. ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ ТАДБИРКОРЛИККА ЙЎНАЛТИРИБ ЎҚИТИШНИНГ ДИДАКТИК АСОСЛАРИ //Novateur Publications. - 2022. - №. 1. - С. 1-128.

9. Mirzakarimova M. M. et al. Scientific and pedagogical activity of Imam al-Bukhari //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 12. - С. 321-324.

10. Mirzakarimova M. M., Uzoqjonova M. D. Q. O'zbekistonda chiqindilarni qayta ishlash muammolarini o'rganish va bartaraf qilish //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 11. - С. 78-83.

11. Mirzakarimova M. M. et al. Pedagogik mahoratning shakllanishi va rivojlanishi //Science and Education. - 2024. - Т. 5. - №. 3. - С. 264-269.

12. Mirzakarimova M. M. et al. "Avesto" va pedagogik fikrlar rivoji //Science and Education. - 2024. - Т. 5. - №. 2. - С. 224-228.

13. Zamonaviy sharoitlarda umumta'lim M. M. M. fanlarini tadbirkorlikka yo 'naltirib o 'qitish tizimi //Science and Education. - 2020. - Т. 1. - №. 4. - С. 216-222.

14. Mirzakarimova M. M. et al. O 'qituvchining muomala madaniyati //Science and Education. - 2024. - Т. 5. - №. 4. - С. 278-282.

15. MADAMINJONOVNA M. M. XORIJIY TILLARNI TADBIRKORLIKKA YO 'NALTIRIB O 'QITISHNING DIDAКТИK ASOSLARI //Nova. Pub. - 2022. - С. 1-128.

16. Madaminjonovna M. M. Umumta'lim fanlarini tadbirkorlikka yo 'naltirib o 'qitish tizimi //Science and Education. - 2020. - Т. 1. - №. 4. - С. 97-103.

17. Madaminjonovna M. M. et al. ECOLOGICAL-VALEOLOGICAL CULTURE IN THE "MAN-NATURE-SOCIETY" SYSTEM //Web of Teachers: Inderscience Research. - 2024. - T. 2. - №. 5. - C. 51-55.

18. Salamat Yegeubayeva; Allanazarova Feruza Karimberdievna; Amantai Kunakbayev; Rakhimov Sherzod; Bobomurodova Munajat; Sherquziyeva Guzal Faxritdinovna; Bakhtiyor Omonov; Bobojonov Otabek Khakimboy ugli; Mirzakarimova Makhliyokhon; Khayitmuradov Anvarjon; I.B. Sapaev; Mirzayeva Mutabar Azamovna; Komilov Rustamjon Makhamadovich. "The Effect of Copper Oxide Nanoparticles on Hepatic and Renal Toxicity in Domestic Rabbits", Journal of Nanostructures, 14, 1, 2024, 150-155. doi: 10.22052/JNS.2024.01.015.

19. Умнов Д. Г., Кариев А. Д., Тешабоев А. Ю., Мирзакаримова М. М. Формирование финансовой грамотности и культуры потребления у старших дошкольников // Перспективы науки и образования. 2024. № 6 (72). С. 420-436. doi: 10.32744/pse.2024.6.26.

20. Uzoqjonova, M. (2023). Tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM ta'limi tizimi. Science and Education, 4(9), 344-347. Retrieved from <https://www.openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/6297>.

21. Uzokjonova, M. (2023). STEAM technology and the importance of gamification in it. Science and Education, 4(10), 365-368. Retrieved from <https://www.openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/6361>.

22. Uzoqjonova, M. (2024). EKOLOGIK MA'DANIYATNI YOSHLAR ONGIGA PEDAGOGIK METODLAR YORDAMIDA SINGDIRISH. Universal Xalqaro Ilmiy Jurnal, 1(4), 99-100. Retrieved from <https://universaljurnal.uz/index.php/jurnal/article/view/72>.

23. A. O. Jabborov, M. B. Alimqulova PEDAGOGIK ILMIY TADQIQOT METODLARI ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCSCIENC VOLUME 2 | ISSUE 6 | 2021